

În elaborarea prezentei ediții s-au utilizat lucrările :

Romain Rolland, *Musiciens d'autrefois*,
Librairie Hachette, Paris, 1908.

Ilustrația copertei : Wolfgang Amadeus Mozart (detaliu)

Autor : Barbara Krafft (1764–1825)
Cronologia : 1819
Tehnica : pictură.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ROLLAND, ROMAIN

Mozart : schiță de portret / Romain Rolland ; trad. din lb.
franceză de Ileana Littera. – București : Grafoart, 2020
ISBN 978-606-747-098-7

I. Littera, Ileana (trad.)

78
929

EDITURA MUZICALĂ GRAFOART

București, str. Brașov nr. 20

LIBRĂRIA MUZICALĂ GEORGE ENESCU

București, piața Sfinții Voievozi nr. 1

TEL. : 0747 236 278 (07-GRAFOART) ; 021 315 07 12

E-MAIL : GRAFOART1991@GMAIL.COM

COMENZI ON-LINE : www.LIBRARIAMUZICALA.ro

ROMAIN ROLLAND

MOZART

Schiță de portret

Traducere din limba franceză de Ileana Littera

GRAFOART

SCRISORILE LUI MOZART¹

Am recitit de curând scrisorile lui Mozart, pe care domnul Henri de Curzon le-a tradus în franceză² și care nu ar trebui să lipsească din nicio bibliotecă, fiindcă ele nu prezintă interes doar pentru artiști, ci sunt o adevărată binefacere pentru oricare dintre

¹ Cer îngăduința ca aceste pagini să fie considerate doar o simplă schiță de portret, un crochiu al lui Mozart asemenea celui desenat de Dora Stock în 1789. În așteptarea unui studiu mai demn de el, pe care sper să i-l pot consacra ceva mai târziu, acum nu am vrut decât să-mi închei cartea de față, dedicată măștrilor vechii opere, cu această figură luminoasă, plină de seninătate (n. a.).

² *Mozarts Briefe*, publicate de Ludwig Nohl, 1865, ed. a III-a 1877. *Lettres de W.-A. Mozart*, traducere integrală, cu o introducere și note de Henri de Curzon, 1888, Hachette. Domnul de Curzon a completat această culegere cu un nou volum: *Nouvelles lettres des dernières années de la vie de Mozart*, 1898, Fischbacher (n. a.).

noi. După ce le-ai citit, Mozart rămâne prietenul tău pe viață ; chipul său luminos îți apare ca de la sine dinaintea ochilor în ceasurile de restriște ; îi auzi râsul sănătos, deopotrivă copilăros și eroic, și atunci, oricât de trist ai fi, te rușinezi că te-ai lăsat atât de lesne pradă durerii, gândindu-te la seninătatea, ba chiar la voioșia cu care el ținea piept necazurilor de tot felul. Vom încerca, în cele ce urmează, să-i dăm din nou viață acestei admirabile umbre, tot mai îndepărtate de noi.

*

Primul lucru care ne impresionează la Mozart este excepționala sa sănătate morală. Cu atât mai surprinzătoare când ne gândim la trupul lui măcinat de boală. Toate însușirile, toate capacitățile ființei sale se armonizaseră într-un echilibru aproape unic : un suflet în stare să simtă totul și să domine totul ; o rațiune cumpănită, nepărtinitoare, a cărei putere de a judeca lucrurile la rece, fără

patimă, chiar și în vârtejul celor mai profunde trăiri (moartea mamei, dragostea pentru Constance Weber), nu încetează să ne uimească ; o percepție exactă a gustului public și a mijloacelor de satisfacere a acestuia, cu alte cuvinte o inteligență care știe să-și adapteze, fără cedări servile, orgoliul geniului la ținta propusă : succesul, cucerirea lumii.

Această robustețe morală este rareori hărăzită firilor foarte pasionale, orice pasiune fiind excesul unui sentiment. Astfel încât Mozart, deși e capabil de toate sentimentele, nu are nicio pasiune, căci sentimentele lui nu sunt niciodată excesive. Cu o singură excepție, teribilă însă : orgoliul, sentimentul copleșitor al propriei genialități.

„Arhiepiscopul Salzburgului³ te consideră un om plin de trufie”, îi spune un prieten (2 iunie 1781).

³ Este vorba despre H. Colloredo, principele-archiepiscop al Salzburgului, la curtea căruia Mozart a deținut mai întâi funcția de prim-violonist și apoi pe

Mozart nu încercă defel să-și ascundă imensa vanitate. Celor care îndrăznesc să i-o reproșeze le răspunde cu semeția republicană a unui contemporan al lui Rousseau : „Noblețea îi este dată omului de inima lui și, chiar dacă nu sunt conte, poate că am mai multă onoare în sufletul meu decât mulți conți. Oricum, fie el valet sau conte, cel ce mă insultă e o canalie”⁴.

„Ce e ciudat, totuși, ripostează el atunci când doi glumeți din Augsburg iau în derâdere « Crucea Pintenului de aur » cu care fusese decorat, e faptul că mie îmi este mai ușor să obțin toate decorațiile pe care le puteți primi voi, decât vouă să deveniți ceea ce sunt eu⁵, chiar dacă ați muri și ați învia de două ori...”
(16 octombrie 1777).

cea de capel-maistru. Cei doi s-au aflat într-un permanent conflict, uneori de o eternă violență (n.tr.).

⁴ Scrisoare din 20 iunie 1781.

⁵ N.B. Avea doar douăzeci și unu de ani (n. a.).

În tot acest timp, adună cu grijă și se relatează toate vorbele de laudă la adresa lui.

„Prințul Kaunitz i-a spus despre mine arhiducelui⁶ că asemenea oameni nu se nasc decât o singură dată într-o sută de ani”
(12 august 1782).

Așadar, totul până la orgoliu. Mozart îi urăște de moarte pe cei ce îl ating în acest punct sensibil. Suferă din pricină că e angajatul unui principe pe care îl detestă. „Gândul ăsta mă scoate din minți”
(15 octombrie 1778). După ce e insultat de arhiepiscopul de Salzburg „tremură din cap până-n picioare, se clatină pe stradă ca un om beat, e nevoit să se întoarcă acasă și să se bage în pat ; e de-a dreptul bolnav de furie, iar criza continuă chiar și în dimineața zilei următoare” (12 mai 1781). „Îl urăsc pe arhiepiscop din adâncul inimii, cu înverșunare, cu disperare” (9 mai 1781).

⁶ Leopold II, mare duce al Toscanei (1765-1790) și împărat al Germaniei (1790-1792) (n.tr.).